Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
ATHANASIOS RANTOS IŠVADA,
pateikta 2025 m. birželio 26 d.[1]

Byla C-325/24 (*Bissilli*)[i]

HG
Baudžiamoji byla,
dalyvaujant
Procura della Repubblica presso il Tribunale di Firenze

(*Tribunale ordinario di Firenze* (Florencijos bendrosios kompetencijos teismas, Italija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Direktyva 2014/41/ES – Europos tyrimo orderis baudžiamosiose bylose – Materialinė taikymo sritis – Sąvoka „tyrimo priemonė“ – 24 straipsnis – Kaltinamojo apklausa per vaizdo konferenciją – 10 straipsnis – Kitokios tyrimo priemonės taikymas – 11 straipsnio 1 dalies f punktas – Nepripažinimo ar nevykdymo pagrindai – Pagrindinės teisės – 24 straipsnio 2 dalies b punktas – Pagrindiniai vykdančiosios valstybės narės teisės principai – 22 straipsnis – Suimto asmens laikinas perdavimas išduodančiajai valstybei narei siekiant įvykdyti tyrimo priemonę – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 47 straipsnis – Teisė į teisingą bylos nagrinėjimą“

I. Įvadas

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Direktyvos 2014/41/ES dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose (toliau – ETO)[2] 3 ir 10 straipsnių, 11 straipsnio 1 dalies f punkto, 22 straipsnio 1 dalies ir 24 straipsnio, taip pat Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio išaiškinimo.

2. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant prašymą Belgijoje vykdyti ETO, kurį *Tribunale ordinario di Firenze* (Florencijos bendrosios kompetencijos teismas, Italija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, išdavė dėl Belgijoje suimto HG jo baudžiamojo persekiojimo tikslais (toliau – nagrinėjamas ETO). Konkrečiau kalbant, šiuo ETO tas teismas siekė, kad pagal Direktyvos 2014/41 24 straipsnį Belgijos teisminės institucijos, bendradarbiaudamos su minėtu teismu, atliktų HG, kaip kaltinamojo, apklausą per vaizdo konferenciją, pirma, kad jį apklausiant būtų gauti įrodymai ir, antra, kad šis asmuo galėtų dalyvauti nagrinėjant jo bylą teisme, nes manė,

[1] Originalo kalba – prancūzų.

[i] Šios bylos pavadinimas yra išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

[2] 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose (OL L 130, 2014, p. 1).

kad minėtas ETO yra veiksminga Europos arešto orderio (toliau – EAO) alternatyva, atsižvelgiant į tai, kad nebetenkinamos jo išdavimo sąlygos [3]. Be to, minėtas teismas kaip alternatyvą apklausai per vaizdo konferenciją prašė laikinai perduoti jį Italijai pagal tos direktyvos 22 straipsnį. Belgijos teisminės institucijos atsisakė vykdyti minėtą ETO, teigdamos, kad prašoma tyrimo priemonė nėra numatyta nacionalinėje teisėje ir kad kaltinamojo dalyvavimas per vaizdo konferenciją pagal šią nacionalinę teisę prieštarautų pagrindinei teisei į teisingą bylos nagrinėjimą. Alternatyvus prašymas dėl laikino perdavimo taip pat buvo atmestas motyvuojant tuo, kad pagal Belgijos teisę kaltinamojo apklausa nagrinėjant bylą teisme nėra tyrimo priemonė. Manydamas, kad Belgijos teisminių institucijų pozicija neatitinka minėtos direktyvos nuostatų, kuriose išsamiai nurodyti ETO nepripažinimo ar nevykdymo pagrindai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikė kelis prejudicinius klausimus dėl tokio atsisakymo suderinamumo.

3. Nors Teisingumo Teismas jau turėjo galimybę pateikti paaiškinimų dėl ETO materialinės taikymo srities ir, be kita ko, dėl sąvokos „tyrimo priemonė“, kurią gali būti prašoma vykdyti pagal tokį ETO [4], taikymo srities, šioje byloje jis galės pirmą kartą išnagrinėti, pirma, įvairių Direktyvoje 2014/41 numatytų atsisakymo pagrindų tarpusavio ryšį, antra, kaltinamojo dalyvavimo teisme per vaizdo konferenciją suderinamumo pagrindinių teisių požiūriu baudžiamosios teisės srityje klausimą, kuris, beje, jau buvo nagrinėtas ne viename Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) sprendime [5].

II. Teisinis pagrindas

A. Direktyva 2014/41

4. Direktyvos 2014/41 6–8, 10, 12, 19, 24–26 ir 34 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(6) 2009 m. gruodžio 10–11 d. priimtoje Stokholmo programoje Europos Vadovų Taryba išreiškė nuomonę, kad reikėtų tęsti išsamios sistemos, skirtos įrodymams rinkti tarpvalstybinio pobūdžio bylose, kuri būtų grindžiama tarpusavio pripažinimo principu, kūrimą. <...>

(7) šis naujas požiūris turėtų būti grindžiamas vienintele priemone, kuri vadinama Europos tyrimo orderiu (toliau – ETO). ETO turėtų būti išduodamas vienai ar kelioms konkrečioms tyrimo priemonėms vykdyti ETO vykdančioje valstybėje <...> siekiant surinkti įrodymus.

(8) ETO taikymo sritis turėtų būti horizontali, todėl jis turėtų būti taikomas visoms tyrimo priemonėms, kuriomis siekiama surinkti įrodymus. <...>

<...>

[3] Pagal 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimą 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34).

[4] Žr., be kita ko, 2025 m. sausio 9 d. Sprendimą *Delda* (C-583/23, toliau – Sprendimas *Delda*, EU:C:2025:6).

[5] Žr., be kita ko, 2006 m. spalio 5 d. EŽTT sprendimą *Marcello Viola prieš Italiją* (CE:ECHR:2006:1005JUD004510604, toliau – Sprendimas *Marcello Viola*); 2006 m. lapkričio 9 d. EŽTT sprendimą *Golubev prieš Rusiją* (CE:ECHR:2006:1109DEC002626002); 2007 m. lapkričio 27 d. EŽTT sprendimą *Zagaria prieš Italiją* (CE:ECHR:2007:1127JUD005829500); 2007 m. lapkričio 27 d. EŽTT sprendimą *Asciutto prieš Italiją* (CE:ECHR:2007:1127JUD003579502); 2010 m. lapkričio 2 d. EŽTT sprendimą *Sakhnovski prieš Rusiją* (CE:ECHR:2010:1102JUD002127203); 2016 m. vasario 16 d. EŽTT sprendimą *Yevdokimov ir kt. prieš Rusiją* (CE:ECHR:2016:0216JUD002723605); 2018 m. spalio 2 d. EŽTT sprendimą *Bivolaru prieš Rumuniją* (Nr. 2) (CE:ECHR:2018:1002JUD006658012) ir 2021 m. birželio 8 d. EŽTT sprendimą *Dijkhuizen prieš Nyderlandus* (CE:ECHR:2021:0608JUD0061591160).

(10) ETO daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama vykdytinai tyrimo priemonei. Išduodančioji institucija, remdamasi turima išsamia informacija apie atitinkamą tyrimą, gali geriausiai nuspręsti, kokią tyrimo priemonę taikyti. Tačiau, kai įmanoma, vykdančioji institucija turėtų taikyti kitos rūšies tyrimo priemonę, jei jos nacionalinėje teisėje nurodyta tyrimo priemonė nenumatyta arba jos nebūtų galima taikyti panašioje nacionalinėje byloje. <...> Vykdančioji institucija taip pat gali taikyti kitos rūšies tyrimo priemonę, jei ja būtų pasiektas toks pat rezultatas kaip ir ETO nurodyta tyrimo priemone, tačiau bus mažiau trukdoma atitinkamam asmeniui naudotis pagrindinėmis teisėmis;

<...>

(12) išduodama ETO, išduodančioji institucija turėtų itin daug dėmesio skirti tam, kad būtų užtikrinta visapusiška pagarba [Chartijos] 48 straipsnyje nustatytoms teisėms. Nekaltumo prezumpcija ir teisės į gynybą baudžiamosiose bylose yra Chartijoje pripažintų pagrindinių teisių pagrindas baudžiamojo teisingumo srityje. Bet koks tokių teisių apribojimas pagal šią direktyvą vykdytina tyrimo priemone turėtų visapusiškai atitikti Chartijos 52 straipsnyje nustatytus reikalavimus, susijusius su būtinumu, proporcingumu ir bendrojo intereso tikslais, kurių ta priemone turėtų būti siekiama, visų pirma kitų asmenų teisių ir laisvių apsauga;

<...>

(19) laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės kūrimas Sąjungoje grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir prezumpcija, kad kitos valstybės narės laikosi Sąjungos teisės ir visų pirma paiso pagrindinių teisių. Tačiau ta prezumpcija yra nuginčijama. Todėl jei esama pagrįstų priežasčių manyti, kad vykdant ETO nurodytą tyrimo priemonę būtų pažeista atitinkamo [asmens] pagrindinė teisė ir kad vykdančioji valstybė nepaisytų jai tenkančių pareigų, susijusių su Chartijoje pripažintų pagrindinių teisių apsauga, turėtų būti atsisakyta vykdyti ETO;

<...>

(24) pagal ETO nustatoma viena įrodymų gavimo sistema. Tačiau tam tikrų rūšių tyrimo priemonėms, kurios turėtų būti įtrauktos į ETO (pavyzdžiui, laikinas suimtųjų perdavimas, apklausos naudojant vaizdo ar telefoninę konferenciją <...>

(25) šioje direktyvoje nustatomos taisyklės dėl tyrimo priemonės vykdymo įrodymų rinkimo tikslais visose baudžiamojo proceso stadijose, įskaitant nagrinėjimo teisme stadiją, jei reikia, susijusiam asmeniui dalyvaujant. Pavyzdžiui, ETO gali būti išduodamas susijusio asmens laikino perdavimo išduodančiajai valstybei arba apklausos vykdymo naudojant vaizdo konferenciją tikslais. Tačiau tais atvejais, kai tas asmuo kitai valstybei narei turi būti perduodamas siekiant jį patraukti baudžiamojon atsakomybėn, įskaitant tai, kad tas asmuo turi būti perduotas teismui bylos nagrinėjimo teisme tikslais, pagal [Pagrindų sprendimą 2002/584] turėtų būti išduotas [EAO];

(26) siekiant užtikrinti, kad EAO būtų naudojamas proporcingai, išduodančioji institucija turėtų apsvarstyti, ar ETO būtų veiksminga ir proporcinga priemonė baudžiamojo proceso tikslais. Išduodančiosios institucijos turėtų apsvarstyti visų pirma tai, ar kaip alternatyva galėtų būti veiksminga išduoti ETO siekiant apklausti įtariamąjį ar kaltinamąjį naudojant vaizdo konferenciją;

<...>

(34) ši direktyva pagal savo taikymo sritį reglamentuoja tik laikinąsias priemones įrodymų rinkimo tikslu. <...>“

5. Šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„[ETO] – valstybės narės (toliau – išduodančioji valstybė) teisminės institucijos priimtas arba patvirtintas teisminis sprendimas, kad kitoje valstybėje narėje (toliau – vykdančioji valstybė) būtų įvykdyta viena ar kelios konkrečios tyrimo priemonės siekiant gauti įrodymų pagal šią direktyvą.

ETO taip pat gali būti išduotas tam, kad būtų galima gauti įrodymus, kuriuos jau turi vykdančiosios valstybės kompetentingos institucijos.“

6. Minėtos direktyvos 3 straipsnyje nustatyta:

„[ETO] taikomas visoms tyrimo priemonėms, išskyrus: jungtinės tyrimo grupės sudarym[ą] ir jungtinės tyrimo grupės atliekam[ą] įrodymų rinkim[ą] <...>“

7. Tos pačios direktyvos 9 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

„Vykdančioji institucija laikosi išduodančiosios institucijos aiškiai nurodytų formalumų ir procedūrų, jei šioje direktyvoje nenumatyta kitaip ir jei tokie formalumai ir procedūros neprieštarauja vykdančiosios valstybės pagrindiniams teisės principams.“

8. Direktyvos 2014/41 10 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Vykdančioji institucija, jei įmanoma, vykdo kitą nei ETO numatytą tyrimo priemonę, jei:

a) ETO nurodyta tyrimo priemonė nenumatyta vykdančiosios valstybės teisėje arba

b) nurodytos tyrimo priemonės nebūtų galima taikyti panašioje nacionalinėje byloje.

2. Nedarant poveikio 11 straipsniui, 1 dalis netaikoma šioms tyrimo priemonėms, kurias visada turi būti galima taikyti pagal vykdančiosios valstybės teisę:

<...>

c) liudytojo, eksperto, nukentėjusiojo, įtariamojo ar kaltinamojo arba trečiojo asmens apklausai vykdančiosios valstybės teritorijoje;

<...>

3. Vykdančioji institucija taip pat gali vykdyti kitą nei ETO nurodytą tyrimo priemonę, kai vykdančiosios institucijos pasirinkta tyrimo priemone būtų pasiektas toks pats rezultatas kaip ir ETO nurodyta priemone, tačiau mažiau pažeidžiant privatumą.

<...>

5. Tais atvejais, kai pagal 1 dalį ETO nurodyta tyrimo priemonė nėra nurodyta vykdančiosios valstybės teisėje arba jos nebūtų galima taikyti panašioje nacionalinėje byloje ir kai nėra kitos tyrimo priemonės, kurią įvykdžius būtų gautas toks pat rezultatas kaip įvykdžius prašomą tyrimo priemonę, vykdančioji institucija turi pranešti išduodančiajai institucijai, kad buvo neįmanoma suteikti prašomos pagalbos.“

9. Šios direktyvos 11 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Nedarant poveikio 1 straipsnio 4 daliai, vykdančioje valstybėje gali būti atsisakyta pripažinti ar vykdyti ETO, kai:

<...>

f) esama pagrįstų priežasčių manyti, kad ETO nurodytos tyrimo priemonės vykdymas nebūtų suderinamas su vykdančiosios valstybės narės įsipareigojimais pagal [ESS] 6 straipsnį ir su Chartija;

<...>“

10. Minėtos direktyvos 22 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. ETO gali būti išduotas dėl vykdančiojoje valstybėje suimto asmens laikino perdavimo siekiant įvykdyti įrodymams surinkti skirtą tyrimo priemonę, pagal kurią būtinas to asmens buvimas išduodančiosios valstybės teritorijoje, su sąlyga, kad jis bus grąžintas per vykdančiosios valstybės nurodytą terminą.

2. ETO gali būti atsisakyta vykdyti ne tik dėl 11 straipsnyje nurodytų atsisakymo pripažinti ar vykdyti pagrindų, bet ir jeigu:

a) suimtasis nesutinka arba

b) dėl perdavimo gali pailgėti suimtojo suėmimo laikotarpis.“

11. Tos pačios direktyvos 24 straipsnio 1–5 dalys suformuluotos taip:

„1. Jei asmuo yra vykdančiosios valstybės teritorijoje, o išduodančiosios valstybės kompetentingos institucijos turi jį apklausti kaip liudytoją arba ekspertą, išduodančioji institucija gali išduoti ETO, kad liudytojas arba ekspertas būtų apklaustas naudojant vaizdo konferenciją ar kitas garso ir vaizdo perdavimo priemones pagal 5–7 dalis.

Išduodančioji institucija gali taip pat išduoti ETO įtariamojo ar kaltinamojo apklausos naudojant vaizdo konferenciją ar kitas garso ir vaizdo perdavimo priemones tikslu.

2. ETO taip pat gali būti atsisakyta vykdyti ne tik remiantis 11 straipsnyje nurodytais atsisakymo pripažinti ar vykdyti pagrindais, bet ir jeigu:

a) įtariamasis ar kaltinamasis nesutinka arba

b) tokios tyrimo priemonės vykdymas konkrečiu atveju prieštarautų vykdančiosios valstybės pagrindiniams teisės principams.

3. Išduodančioji institucija ir vykdančioji institucija susitaria dėl praktinės apklausos tvarkos. <...>

4. Jeigu vykdančioji institucija konkrečiu atveju neturi techninių priemonių surengti apklausą naudojant vaizdo konferenciją, tokias priemones tarpusavio susitarimu jai gali suteikti išduodančioji valstybė.

5. Jei apklausa rengiama naudojant vaizdo konferenciją ar kitas garso ir vaizdo perdavimo priemones, taikomos šios taisyklės:

a) apklausoje dalyvauja vykdančiosios valstybės kompetentingos institucijos atstovas, kuriam prireikus padeda vertėjas žodžiu ir kuris taip pat užtikrina, kad būtų nustatyta apklausiamo asmens tapatybė ir kad būtų laikomasi vykdančiosios valstybės pagrindinių teisės principų.

   Jei vykdančioji institucija mano, kad per apklausą yra pažeidžiami vykdančiosios valstybės pagrindiniai teisės principai, ji nedelsdama imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad toliau apklausa vyktų laikantis tų principų;

<...>

c) apklausą tiesiogiai vykdo išduodančiosios valstybės kompetentinga institucija arba apklausa vykdoma vadovaujant tai institucijai, laikantis jos įstatymų;

<...>“

B. Direktyva (ES) 2016/343

12. Direktyvos (ES) 2016/343 [6] 8 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji ir kaltinamieji turėtų teisę dalyvauti nagrinėjant jų bylą teisme.

2. Valstybės narės gali numatyti, kad bylos nagrinėjimas teisme, kurio metu gali būti priimtas sprendimas, kuriuo įtariamasis ar kaltinamasis pripažįstamas kaltu ar nekaltu, gali būti surengtas jam nedalyvaujant, jei:

a) įtariamasis arba kaltinamasis buvo laiku informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme ir neatvykimo pasekmes arba

b) įtariamajam arba kaltinamajam, kuris buvo informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme, atstovauja įgaliotas advokatas, kurį pasirinko įtariamasis ar kaltinamasis arba kurį paskyrė valstybė.“

[6] 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL L 65, 2016, p. 1).

III. Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

13. HG Italijoje iškelta baudžiamoji byla dėl dalyvavimo nusikalstamame susivienijime ir prekybos narkotinėmis medžiagomis. Kalbant konkrečiai, jis įtariamas tuo, kad Belgijoje įsteigė nusikalstamą susivienijimą, kuris veikė keliose valstybėse narėse, įskaitant Italiją, ir iš Belgijos jam vadovavo, o tai darydamas dalyvavo prekyboje narkotinėmis medžiagomis[7].

14. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nagrinėja šią baudžiamąją bylą, kuri buvo iškelta HG.

15. Kadangi HG asmeniškai nedalyvavo tame teisme vykstant baudžiamojo proceso teisminio nagrinėjimo stadijai, jis buvo pripažintas nedalyvavusiu teismo posėdyje, nes žinojo apie bylos nagrinėjimą ir jam atstovavo jo paties paskirtas advokatas.

16. Vėliau tas advokatas minėtame teisme pateikė prašymą apklausti HG, ir tas teismas nurodė jį apklausti.

17. 2022 m. gegužės 24 d., kai buvo likę tik apklausti HG ir baigiamosios kalbos, prokuratūra informavo tą patį teismą, kad nuo 2022 m. vasario 15 d. HG kalinamas Briugės (Belgija) kalėjime, kol šioje valstybėje narėje nagrinėjama byla.

18. Šiomis aplinkybėmis, gavęs HG sutikimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas išdavė ETO, kad Belgijos valdžios institucijos, bendradarbiaudamos su šiuo teismu, apklaustų HG per vaizdo konferenciją kaip kaltinamąjį. Per šią apklausą, atliktą padedant vertėjui žodžiu, be kita ko, būtų buvę galima apklausti HG.

19. 2023 m. vasario 17 d. raštu Briugės prokuratūra (Belgija) informavo tą teismą, kad, pirma, HG įkalintas ne tik paskyrus kardomąjį kalinimą, bet ir tam, kad atliktų bausmę, ir, antra, kad ETO, kurį jis išdavė HG apklausai per vaizdo konferenciją, nebus vykdomas. Nenurodžiusi Direktyvoje 2014/41 numatytų konkrečių atsisakymo pagrindų, minėta prokuratūra visų pirma patikslino, kad Belgijos teisėje nenumatyta galimybė apklausti kaltinamąjį per vaizdo konferenciją vykstant jo bylos nagrinėjimui, nes jis turi asmeniškai atvykti į bylą nagrinėjantį teismą[8]. Be to, Belgijos prokuratūra pažymėjo, kad pagal Belgijos teisės aktus, kuriais perkeliama Direktyva 2014/41, galimybei apklausti kaltinamąjį per vaizdo konferenciją nustatyta dvejopa sąlyga, t. y. pirma, šis asmuo turi su tuo sutikti ir, antra, tokios priemonės taikymas neturi prieštarauti pagrindiniams Belgijos teisės principams. Galiausiai, paminėjusi *Cour constitutionnelle* (Konstitucinis Teismas, Belgija) sprendimą[9] ir Generalinių prokurorų kolegijos (Belgija) priimtas gaires[10], Briugės prokuratūra nurodė, kad kaltinamojo dalyvavimas nagrinėjant bylą teisme per vaizdo konferenciją šiuo metu prieštarautų teisei į teisingą bylos nagrinėjimą.

7 2015 m. vasario 26 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas dėl HG pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą, atsižvelgiant į daugelį nusikalstamų veikų, susijusių su jo dalyvavimu nusikalstamame susivienijime, prekiavusiame narkotinėmis medžiagomis. Remiantis inkriminuojamomis faktinėmis aplinkybėmis, nuo 2007 m. iki 2009 m. HG buvo vienas iš nusikalstamo susivienijimo, koordinavusio neteisėtą veiklą iš Antverpeno (Belgija), kur jis gyveno, vadovų. Per ikiteisminį tyrimą HG pasibaigė EAO nustatytas kardomojo kalinimo ir kartu suėmimo, paskirto vykdant Belgijoje paskirtą bausmę, laikotarpis, todėl tuo metu, kai buvo priimta nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, jis jau buvo paleistas į laisvę pasibaigus kardomojo kalinimo terminui.

8 Vis dėlto Belgijos teisėje numatyta galimybė per vaizdo konferenciją apklausti tam tikrus liudytojus (t. y. asmenis, kuriems gresia pavojus arba kurie gyvena užsienyje) ir ekspertus (t. y. gyvenančius užsienyje).

9 2018 m. birželio 21 d. Sprendimas Nr. 76/2018.

10 2021 m. liepos 16 d. aplinkraštis Nr. 880/2021.

20. Kadangi HG nebuvo įmanoma teisti, nes jo kalinimas užsienyje užkirto kelią jam teisėtai atvykti į teismą, jo bylos nagrinėjimas buvo atidėtas vėlesniam laikui. Siekdamas išspręsti šią keblią situaciją, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė Eurojusto pagalbos vykstant teisminio bendradarbiavimo procedūrai, tačiau tai nedavė jokio rezultato, nes Belgijos teisminės institucijos, pirma, ir toliau atsisakinėjo apklausti HG per vaizdo konferenciją, antra, 2022 m. lapkričio mėn. atmetė galimybę laikinai perduoti kalinį Italijai pagal Eurojusto prašymą dėl alternatyvios išklausymui per vaizdo konferenciją tyrimo priemonės taikymo.

21. Tokiomis aplinkybėmis tas teismas nurodo, kad turi nustatyti, ar toks sprendimas atsisakyti vykdyti atitinka Sąjungos teisę, kad galėtų priimti sprendimą dėl galimybės išduoti naują ETO, kad būtų galima tęsti HG bylos nagrinėjimą.

22. Pirma, jis pažymi, kad pagal Italijos teisę kaltinamasis neprivalo dalyvauti nagrinėjant jo bylą teisme, nes bylos nagrinėjimo *in absentia* sistema taikoma nuo jos nustatymo 2014 m[11]. Taigi byla gali būti nagrinėjama kaltinamajam nedalyvaujant, jeigu yra aišku, kad šis asmuo iš tikrųjų žino apie bylos nagrinėjimą teisme ir kad jo nedalyvavimas nagrinėjant bylą teisme yra šio asmens savanoriško pasirinkimo rezultatas. Vis dėlto, kadangi kaltinamasis turi teisę dalyvauti nagrinėjant jo bylą teisme, bet negali dalyvauti, be kita ko, dėl pagrįstos priežasties, kaip antai kalinimo užsienyje, teismas turi atidėti bylos nagrinėjimą, kol kaltinamasis ir vėl galės dalyvauti, nebent jis oficialiai ir aiškiai atsisakytų dalyvauti nagrinėjant jo bylą teisme. Be to, užsienyje kalinamo kaltinamojo dalyvavimas nagrinėjant jo bylą teisme gali būti užtikrintas, laikinai jį perdavus į Italijos teritoriją[12] arba, jei tai numatyta tarptautiniuose susitarimuose ir laikantis juose nustatytų taisyklių, per vaizdo konferenciją.

23. Be to, Italijos baudžiamojo proceso sistemoje, kuri grindžiama tiriamuoju baudžiamosios justicijos modeliu, įrodymai renkami ir pridedami prie bylos medžiagos tik teisminio nagrinėjimo stadijoje dalyvaujant teisėjui ir laikantis rungimosi principo. Taigi kaltinamojo, kuris to prašo arba sutinka su tuo vykstant bylos teisminiam nagrinėjimui, apklausa taip pat siekiama su įrodymais susijusių tikslų.

24. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, tarpusavio pripažinimo principas būtų pažeistas, jei vykdančioji valstybė narė, remdamasi savo nacionaline teise, galėtų kvestionuoti prašoma tyrimo priemone siekiamą tikslą, susijusį su įrodymais, ir atsisakyti vykdyti ETO, manydama, kad juo nesiekiama su įrodymais susijusio tikslo. Pagal tarpusavio pripažinimo principą tik išduodančioji institucija, atsižvelgdama į savo nacionalinę teisę, turi įvertinti, ar ETO prašoma priemone siekiama tikslo gauti įrodymus. Vis dėlto jam kyla klausimas, ar vis dar galima išduoti ETO, kai, kaip nagrinėjamu atveju, kaltinamojo apklausos per vaizdo konferenciją tikslas taip pat yra užtikrinti jo dalyvavimą nagrinėjant bylą teisme.

25. Antra, tas teismas mano, jog iš Briugės prokuratūros pateiktų paaiškinimų matyti, kad atsisakymas vykdyti nagrinėjamą ETO grindžiamas, pirma, tuo, kad panašioje nacionalinėje byloje nėra prieinama nurodyta tyrimo priemonė ir, antra, šios priemonės nesuderinamumu su Belgijos teisėje įtvirtintais pagrindiniais principais. Dėl pirmojo atsisakymo vykdyti ETO pagrindo minėtas teismas mano, kad kaltinamojo apklausa per vaizdo konferenciją yra viena iš konkrečių tyrimo priemonių, numatytų Direktyvos 2014/41 IV skyriuje. Priešingai nei šioje

[11] Žr. 2014 m. balandžio 28 d. Įstatymą Nr. 67 su pakeitimais, padarytais 2022 m. spalio 10 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 150, pavadintu „Cartabia reforma“.

[12] Toks perdavimas gali būti įvykdytas išduodant EAO. Nagrinėjamu atveju neįvykdytos visos teisinės tokio orderio išdavimo sąlygos, nes nutartis dėl kardomojo kalinimo arba laisvės atėmimo bausmės vykdymo nebuvo priimta vykstant baudžiamajam procesui (žr. Įstatymo Nr. 69/2005, priimto įgyvendinant Pagrindų sprendimą 2002/584, 28 straipsnį ir 29 straipsnio 1 dalį).

direktyvoje numatyta tvarka, taikoma kai kurioms iš tokių priemonių, kaip antai slaptiesiems tyrimams, minėtos direktyvos 24 straipsnyje, kuriame reglamentuojama apklausa per vaizdo konferenciją, nenumatytas atsisakymo pagrindas, grindžiamas tuo, kad tokia tyrimo priemonė negali būti taikoma panašioje nacionalinėje byloje. Dėl antrojo atsisakymo vykdyti pagrindo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, atsižvelgiant į tos pačios direktyvos 24 straipsnio 2 dalies b punktą, Belgijos teisminės institucijos nenurodė priežasčių, dėl kurių mano, kad, atsižvelgiant, be kita ko, į Italijos teisėje numatytas specialias procesines garantijas, tokia priemonė prieštarautų iš Belgijos teisės kylantiems pagrindiniams principams. Tas teismas priduria, kad jo išduotą ETO negalėjo būti atsisakyta vykdyti, remiantis Direktyvos 2014/41 11 straipsnio 1 dalies f punktu, dėl tokio sprendimo nesuderinamumo su Sąjungos pagrindinėmis teisėmis, prieš tai nepatikrinus atitinkamų Italijos teisės nuostatų suderinamumo su EŽTT jurisprudencija.

26. Galiausiai, trečia, tas pats teismas paaiškina, kad kaip alternatyvią tyrimo priemonę jis numato išduoti ETO siekiant laikinai perduoti HG Italijai, kad jis būtų išklausytas tame teisme.

27. Šiomis aplinkybėmis *Tribunale ordinario di Firenze* (Florencijos bendrosios kompetencijos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal [Direktyvos 2014/41] 24 straipsnį, siejamą su [šios direktyvos] 3 straipsniu, leidžiama išduoti ETO siekiant vaizdo konferencijos būdu per teismo posėdį apklausti vykdančiojoje valstybėje sulaikytą kaltinamąjį, kad būtų surinkti įrodymai jį apklausiant ir papildomai būtų užtikrintas jo dalyvavimas bylos nagrinėjime, atsižvelgiant į [minėtos direktyvos] 24 straipsnio bei 25 ir 26 konstatuojamųjų dalių nuostatas, ypač kai netenkinamos [EAO] išdavimo sąlygos, o išduodančiosios valstybės nacionalinėje teisėje įtvirtinta kaltinamojo teisė dalyvauti nagrinėjant bylą teisme ir būti apklaustam, be kita ko, per vaizdo konferenciją, siekiant pateikti įrodomąją galią turinčius paaiškinimus?

2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar [Direktyvos 2014/41] 10 straipsnyje įtvirtinta taisyklė, pagal kurią vykdančiajai valstybei suteikiama teisė atsisakyti vykdyti ETO, kai panašioje nacionalinėje byloje nebūtų leidžiama taikyti tyrimo priemonės, gali būti aiškinama taip, kad pagal ją vykdančiajai valstybei leidžiama atsisakyti vykdyti ETO siekiant apklausti užsienyje sulaikytą kaltinamąjį per vaizdo konferenciją, atsižvelgiant į [Direktyvos 2014/41] 24 straipsnį, kuriame reglamentuota speciali apklausos per vaizdo konferenciją tvarka, nenurodant atitinkamo atsisakymo vykdyti orderį pagrindo?

3. Ar [Direktyvos 2014/41] 11 straipsnio 1 dalies f punktas, siejamas su [Chartijos] 47 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad negalima atsisakyti vykdyti ETO, išduoto siekiant apklausti užsienyje sulaikytą kaltinamąjį per teismo posėdį naudojant vaizdo konferenciją, jei pagal išduodančiosios valstybės teisę tokiai vaizdo konferencijai taikomomis procedūrinėmis garantijomis konkrečiu atveju galima užtikrinti kaltinamajam galimybę veiksmingai pasinaudoti teise į gynybą ir pagrindine teise į teisingą bylos nagrinėjimą, kaip tai suprantama pagal Chartijos 47 straipsnį?

4. Ar sąvoka „pagrindiniai vykdančiosios valstybės teisės principai“, kuri gali būti specialus atsisakymo vykdyti ETO pagrindas pagal [Direktyvos 2014/41] 24 straipsnio 2 dalies b punktą, gali būti laikoma riba vykdant bet kokį prašymą dėl kaltinamojo apklausos naudojant vaizdo konferenciją per teismo posėdį remiantis bendrais nacionaliniais nurodymais, privalomais visoms vykdančiosioms institucijoms, visiškai neįvertinus

konkretaus atvejo ypatumų ir konkrečioje byloje taikomų išduodančiosios valstybės nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis užtikrinama kaltinamojo teisė į gynybą, ar, atvirkščiai, neteisinga atsisakymą vykdyti Europos tyrimo orderį laikyti išimtimi, kuri turi būti aiškinama siaurai, kiek tai susiję su konkrečiais procesiniais standartais, numatytais išduodančiosios valstybės nacionalinėje teisėje, arba su svarbiomis konkrečios bylos aplinkybėmis?

5. Ar pagal [Direktyvos 2014/41] 22 straipsnio 1 dalį, siejamą su [šios direktyvos] 3 straipsniu, leidžiama išduoti ETO laikinam užsienyje sulaikyto kaltinamojo perdavimui užtikrinti, kad jis galėtų būti apklaustas per teismo posėdį, jeigu pagal išduodančiosios valstybės nacionalinę teisę tokia apklausa laikoma tyrimo priemone?“

28. Rašytines pastabas Teisingumo Teisme pateikė Italijos, Belgijos, Nyderlandų ir Austrijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija. Tos pačios šalys, išskyrus Belgijos vyriausybę, taip pat pateikė žodines pastabas per 2025 m. balandžio 2 d. vykusį teismo posėdį.

IV. Analizė

A. Dėl prejudicinių klausimų priimtinumo

29. Belgijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose, oficialiai nepateikdama nepriimtinumu grindžiamo prieštaravimo, pažymi, kad antrasis ir trečiasis prejudiciniai klausimai yra hipotetiniai, nes susiję su kitais atsisakymo pagrindais nei tas, kuriuo buvo grindžiamas atsisakymas vykdyti nagrinėjamą ETO. Šiuo klausimu minėta vyriausybė pažymi, jog iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo atsisakymas vykdyti ETO buvo grindžiamas prašomos tyrimo priemonės prieštaravimu pagrindiniams vykdančiosios valstybės narės teisės principams. Antrasis ir trečiasis klausimai susiję su kitais atsisakymo pagrindais, numatytais atitinkamai Direktyvos 2014/41 10 straipsnyje ir 11 straipsnio 1 dalies f punkte.

30. Šiuo klausimu primintina, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl tokio klausimo tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinos tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus [13].

31. Nagrinėjamu atveju konstatuoju, pirma, jog iš Briugės prokuratūros nurodytų atsisakymo vykdyti nagrinėjamą ETO pagrindų matyti [14], kad ji šį atsisakymą grindė, be kita ko, tuo, kad tyrimo priemonė nenumatyta Belgijos teisėje, o tai yra bendras atsisakymo pagrindas, aiškiai numatytas Direktyvos 2014/41 10 straipsnyje, ir, antra, kad prašomos tyrimo priemonės prieštaravimas pagrindiniams Belgijos teisės principams yra neatsiejamas nuo atsisakymo pagrindo, susijusio su tuo, kad esama pagrįstų priežasčių manyti, kad tyrimo priemonės vykdymas nebūtų suderinamas su pagrindinėmis teisėmis; pastarasis pagrindas nurodytas šios direktyvos 11 straipsnio 1 dalies f punkte.

[13] Žr. 2025 m. kovo 20 d. Sprendimą *Arce* (C-365/23, EU:C:2025:192, 38 punktas).

[14] Žr. šios išvados 19 punktą.

32. Šiomis aplinkybėmis manau, kad visi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai yra priimtini.

B. Dėl esmės

1. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

33. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar pagal Direktyvos 2014/41 24 straipsnį, siejamą su šios direktyvos 3 straipsniu, atsižvelgiant į jos 25 ir 26 konstatuojamąsias dalis, valstybės narės teisminei institucijai leidžiama išduoti ETO, kuriuo siekiama, kad kitos valstybės narės kompetentingos institucijos surengtų kaltinamojo apklausą per vaizdo konferenciją nagrinėjant jo bylą teisme, siekiant gauti įrodymų apklausiant šį kaltinamąjį ir leisti šiam asmeniui dalyvauti šiame jo bylos teisminiame nagrinėjime.

34. Pirmiausia reikėtų pažymėti, kad Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalyje ETO apibrėžtas kaip valstybės narės teisminės institucijos priimtas arba patvirtintas teismo sprendimas, kad kitoje valstybėje narėje būtų įvykdyta viena ar kelios konkrečios tyrimo priemonės *siekiant gauti įrodymų* [15]. Be to, pagal šios direktyvos 3 straipsnį ETO iš esmės taikomas *visoms tyrimo priemonėms* [16]. Pagal minėtos direktyvos 8 konstatuojamąją dalį ETO „taikymo sritis turėtų būti horizontali, todėl jis turėtų būti taikomas *visoms tyrimo priemonėms, kuriomis siekiama surinkti įrodymus*“ [17]. Galiausiai iš tos pačios direktyvos 25 konstatuojamosios dalies matyti, kad šioje direktyvoje nustatomos taisyklės dėl tyrimo priemonės vykdymo *įrodymų rinkimo tikslais visose baudžiamojo proceso stadijose, įskaitant nagrinėjimo teisme stadiją*, jei reikia, atitinkamam asmeniui dalyvaujant. Pavyzdžiui, toje pat konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad ETO gali būti išduodamas siekiant laikinai perduoti tokį asmenį išduodančiajai valstybei arba vykdyti jo apklausą per vaizdo konferenciją.

35. Manau, jog aiškinant minėtas nuostatas kartu matyti, kad Direktyvos 2014/41 taikymo sritis yra labai plati tiek kalbant apie priemonių, kurias gali būti prašoma vykdyti pasitelkus ETO, rūšį, tiek apie baudžiamojo proceso etapą, kai tai gali būti atliekama, ir tai apima teisminio nagrinėjimo etapą [18]. Vis dėlto ši direktyva taikoma tik toms priemonėms, kuriomis siekiama, kad išduodančioji valstybė gautų įrodymų [19]. Vadinasi, priemonės, kurią prašoma vykdyti, *tikslas* turi lemiamą reikšmę nustatant, ar išduodančioji institucija šiuo tikslu gali išduoti ETO.

36. Šiuo klausimu, viena vertus, reikėtų pažymėti, jog Sprendime *Delda* Teisingumo Teismas jau yra konstatavęs, kad jeigu ETO nurodyta priemone siekiama *tik* kito tikslo nei gauti įrodymus, t. y. kad taip vykdoma procesinė pareiga, kuria siekiama toliau vykdyti kaltinamojo valstybinį kaltinimą, ši priemonė nepatenka į Direktyvos 2014/41 taikymo sritį. Taigi Teisingumo Teismas konstatavo, kad sprendimas, kuriuo vienos valstybės narės teisminė institucija prašo kitos valstybės narės teisminės institucijos pranešti asmeniui apie dėl jo priimtą kaltinamąjį aktą,

15 Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Delda* (26 punktas) ir Direktyvos 2014/41 34 konstatuojamąją dalį.

16 Išskyrus: jungtinės tyrimo grupės sudarymui ir jungtinės tyrimo grupės atliekamam įrodymų rinkimui. Be to, iš Direktyvos 2014/41 9 konstatuojamosios dalies matyti, kad ši direktyva neturėtų būti taikoma Konvencijoje dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo nurodytam tarpvalstybiniam sekimui.

17 Išskirta mano.

18 Beje, Teisingumo Teismas yra nurodęs galimybę išduoti ETO siekiant surengti kaltinamojo apklausą per vaizdo konferenciją proceso etapais jau po nuosprendžio priėmimo (žr. 2020 m. kovo 11 d. Sprendimą *SF (Europos arešto orderis – Grąžinimo į vykdančiąją valstybę garantija)* (C-314/18, EU:C:2020:191, 56, 61 ir 62 punktai).

19 Žr. Sprendimą *Delda* (27–35 punktai).

savaime nėra ETO, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą [20]. Tam, kad tyrimo priemonė galėtų patekti į minėtos direktyvos taikymo sritį, ja turi būti siekiama gauti įrodymų, kaip tai suprantama pagal tą pačią direktyvą. Taigi sprendimas, kuriuo vienos valstybės narės teisminė institucija prašo kitos valstybės narės teisminės institucijos leisti asmeniui pateikti pastabas dėl nutartyje dėl kaltinamojo akto nurodytų su juo susijusių faktinių aplinkybių, gali būti ETO, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2014/41, jeigu šiuo prašymu dėl apklausos siekiama surinkti įrodymus [21].

37. Kita vertus, iš to sprendimo matyti, kad, kai ETO apima daug vykdymo priemonių, įskaitant priemonę, kuria, atskirai vertinant, nesiekiama surinkti įrodymų, bet kuri išduodančiojoje valstybėje vykdomame baudžiamajame procese yra papildoma arba būtina kitai tame pačiame ETO nurodytai priemonei, kuria siekiama surinkti įrodymus, tokiu atveju šias priemones reikia laikyti *neatsiejama visuma*, patenkančia į Direktyvos 2014/41 taikymo sritį. Pavyzdžiui, pirmesniame punkte nurodytu atveju, jei būtų nustatyta, kad prašymo apklausti tikslas būtų surinkti įrodymus, ir jei išduodančiosios institucijos ETO būtų nurodžiusios, kad pagal jų nacionalinę teisę apklausa gali vykti tik po to, kai kaltinamajam buvo pranešta apie nutartį dėl kaltinamojo akto, t. y. priemonę, kuria pačia nesiekiama surinkti įrodymų, reikėtų manyti, kad, nukrypstant nuo to, kas nurodyta pirmesniame šios išvados punkte, tokio pranešimo būtų galima prašyti pasitelkus ETO. Iš Direktyvos 2014/41 9 straipsnio 2 dalies matyti, kad vykdančioji institucija iš principo privalo laikytis išduodančiosios institucijos aiškiai nurodytų formalumų ir procedūrų [22].

38. Būtent atsižvelgiant į šias pirmines pastabas reikėtų aiškinti Direktyvos 2014/41 24 straipsnį, siekiant nustatyti, ar ETO gali būti išduotas siekiant apklausti kaltinamąjį per vaizdo konferenciją ne tik tam, kad per jo apklausą teisminio nagrinėjimo metu būtų gauti įrodymai, bet ir siekiant užtikrinti jo dalyvavimą nagrinėjant bylą teisme.

39. Šiuo tikslu primenu, kad tame 24 straipsnyje numatytos „konkrečios nuostatos“, susijusios su „apklausa naudojant vaizdo konferenciją ar kitas garso ir vaizdo perdavimo priemones“. Pagal tos nuostatos 1 dalies antrą pastraipą, kai įtariamasis arba kaltinamasis yra vykdančiosios valstybės teritorijoje, „[i]šduodančioji institucija gali taip pat išduoti ETO [šio] įtariamojo ar kaltinamojo apklausos naudojant vaizdo konferenciją ar kitas garso ir vaizdo perdavimo priemones tikslu“.

40. Iš šios nuostatos formuluotės, o tiksliau, iš žodžių junginio „*įtariamojo ar kaltinamojo apklausos <...> tikslu*“ aišku, kad tokia tyrimo priemonė galėtų būti taikoma siekiant vienintelio tikslo – užtikrinti šio asmens dalyvavimą nagrinėjant jo bylą teisme. Vis dėlto toks aiškinimas gerokai peržengtų šio 24 straipsnio taikymo srities ribas, atsižvelgiant tiek į šios nuostatos kontekstą, tiek į ja siekiamą tikslą.

[20] Žr. Sprendimą *Delda* (37 ir 49 punktai). Konkrečiau kalbant, Teisingumo Teismas konstatavo, kad Ispanijos teisminių institucijų Prancūzijos teisminėms institucijoms išduotu ETO, be kita ko, siekiant, kad AK, laikomam suimtam Prancūzijoje, būtų pranešta apie Ispanijos teismo priimtą apkaltinamąjį nuosprendį, kad jis, dalyvaujant savo advokatui, galėtų „dėl atitinkamų veikų duoti parodymus ir pateikti visus įrodymus“, nebuvo siekiama gauti įrodymų; tai buvo procesinė pareiga, kuria siekta toliau vykdyti AK baudžiamąjį persekiojimą, todėl tokio akto įteikimui iš esmės buvo taikoma ne Direktyva 2014/41, o Konvencijos dėl [Sąjungos] valstybių narių savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose, kurią pagal [ESS] 34 straipsnį patvirtino Taryba (OL C 197, 2000, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 172), 5 straipsnis.

[21] Žr. Sprendimą *Delda* (42–44 ir 49 punktai). Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas nusprendė, jog tam, kad prašymas apklausti asmenį, dėl kurio priimta nutartis dėl kaltinamojo akto, nors ir aiškiai numatytas Direktyvos 2014/41 10 straipsnio 2 dalies c punkte ir 24 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje kaip viena iš priemonių, dėl kurių gali būti priimtas ETO, patektų į šios direktyvos taikymo sritį, juo „turi būti siekiama gauti įrodymų“. Ir atvirkščiai, apklausa, kuria siekiama tik leisti kaltinamajam pateikti pastabas dėl jam pateiktų kaltinimų, negali būti laikoma tyrimo priemone, kaip tai suprantama pagal minėtą direktyvą.

[22] Žr. Sprendimą *Delda* (44 punktas).

41. Pirma, *kalbant apie kontekstą*, kaip matyti iš Direktyvos 2014/41 24 konstatuojamosios dalies, nors šiai tyrimo priemonei, kaip ir jos IV skyriuje nurodytoms kitų rūšių priemonėms, taikomos „konkrečios nuostatos“, nes jai reikia „papildomų taisyklių [kurios turėtų būti įtrauktos į ETO]“, ji priskiriama vienai bendrai įrodymų rinkimo tvarkai. Taigi žodžių junginys „įtariamojo ar kaltinamojo apklausos <...> tikslu“ negali būti suprantamas kaip skirtas bendrai užtikrinti kaltinamojo teisę į gynybą, garantuojant teisę dalyvauti teismo procesuose ir teismo posėdžiuose, kuriuose kaltinamasis turi būti išklausytas. Tam, kad apklausa per vaizdo konferenciją, kaip ir bet kokia kita speciali tyrimo priemonė, dėl kurios gali būti išduotas ETO, galėtų patekti į Direktyvos 2014/41 taikymo sritį pagal jos 1 straipsnio 1 dalį, ji turi būti taikoma „siekiant gauti įrodymų“. Kaip matyti iš šios išvados 36 punkto, tokį aiškinimą yra patvirtinęs Teisingumo Teismas [23].

42. Antra, *dėl Direktyva 2014/41 siekiamo tikslo* primenu, kad šia direktyva ankstesnė fragmentiška ir sudėtinga įrodymų rinkimo tarpvalstybinio pobūdžio bylose sistema buvo pakeista supaprastinta ir veiksmingesne sistema, grindžiama viena priemone – ETO. Šia sistema siekiama palengvinti ir paspartinti teismų bendradarbiavimą ir taip prisidėti prie Sąjungai nustatyto tikslo tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve įgyvendinimo, remiantis didesniu valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu [24]. Taigi aiškinimas, pagal kurį šios direktyvos 24 straipsniu galima remtis siekiant vienintelio tikslo – užtikrinti kaltinamojo teises nagrinėjant jo bylą teisme, būtų atsietas nuo įrodymų gavimo ir neatitiktų minėtos direktyvos taikymo srities. Tai netiesiogiai patvirtinta jos 25 konstatuojamojoje dalyje, kurioje numatyta, kad „tais atvejais, kai tas asmuo kitai valstybei narei turi būti perduodamas siekiant jį patraukti baudžiamojon atsakomybėn, įskaitant tai, kad tas asmuo turi būti perduotas teismui bylos nagrinėjimo teisme tikslais, pagal [Pagrindų sprendimą [2002/584] turėtų būti išduotas [EAO]“. Be to, jeigu pirmenybė būtų teikiama pernelyg lanksčiam tos pačios direktyvos taikymo srities aiškinimui, kiltų pavojus, kad ETO bus pasinaudota kitais tikslais nei tie, kurie susiję su įrodymų gavimu.

43. Konkrečiai kalbant, tai reiškia, jog Direktyvos 2014/41 24 straipsnis negali būti aiškinamas taip, kad juo siekiama užtikrinti kaltinamajam teisę dalyvauti įvairiose baudžiamojo proceso stadijose, įskaitant bylos nagrinėjimo teisme stadiją, per kurias jo neprašoma pateikti įrodymų, pavyzdžiui, kai jam suteikiamas kaltinamojo statusas ar nagrinėjami procesiniai prašymai. Taigi ETO, išduotas „tik arba iš esmės“ siekiant leisti kaltinamajam dalyvauti nagrinėjant bylą teisme, negali patekti į šios direktyvos taikymo sritį, todėl vykdančioji valstybė neprivalo jo vykdyti, net jei nėra jokio minėtoje direktyvoje aiškiai numatyto atsisakymo pagrindo.

44. Be to, tuo atveju, kai ETO išduodamas siekiant tiek gauti įrodymų, tiek dalyvauti viename iš įvairių baudžiamojo proceso etapų, į minėtos direktyvos taikymo sritį patenka tik ta prašymo dalis, kurioje prašoma, kad kaltinamasis būtų išklausytas tyrimo ar įrodymų gavimo tikslais. Tai taikoma net ir tuo atveju, kai išduodančiosios valstybės institucija aiškiai nurodo, kad papildomas prašymo tikslas – leisti kaltinamajam dalyvauti vienoje iš baudžiamojo proceso stadijų.

[23] Be to, priešingai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo argumentams, šio aiškinimo negali paneigti Direktyvos 2014/41 26 konstatuojamoji dalis. Primintina, jog šioje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „[s]iekiant užtikrinti, kad EAO būtų naudojamas proporcingai, išduodančioji institucija turėtų apsvarstyti, ar ETO būtų veiksminga ir proporcinga priemonė baudžiamojo proceso tikslais. Išduodančiosios institucijos turėtų apsvarstyti visų pirma tai, ar kaip alternatyva galėtų būti veiksminga išduoti ETO siekiant apklausti įtariamąjį ar kaltinamąjį naudojant vaizdo konferenciją“. Toks patikrinimas, kurį tenka atlikti išduodančiajai institucijai, atliekamas siekiant atsižvelgti į alternatyvią galimybę išklausyti asmenį nuotoliniu būdu, bet visada su įrodymais susijusiais tikslais.

[24] Žr., be kita ko, Direktyvos 2014/41 5–8, 21 ir 38 konstatuojamąsias dalis, taip pat mano išvadą byloje *WBS* (C-635/23, EU:C:2025:95, 25 punkte nurodyta jurisprudencija).

45. Vis dėlto, kaip pažymėta šios išvados 37 punkte, kadangi Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad ETO gali apimti priemones, kurios nėra tyrimo priemonės, bet kurias būtina įgyvendinti, kad būtų galima veiksmingai įvykdyti prašomą tyrimo priemonę, priemonė, kuria pačia savaime nesiekiama gauti įrodymų (kaip šiuo atveju – siekiama dalyvavimo nagrinėjant bylą teisme), vis dėlto gali patekti į Direktyvos 2014/41 taikymo sritį, jeigu pagal išduodančiosios valstybės baudžiamojo proceso teisę tai yra tik vienas iš etapų, tiesiog būtinų kitai tyrimo priemonei, kuria pačia siekiama su įrodymais susijusio tikslo, įvykdyti. Tokiu atveju tokios priemonės turi būti laikomos neatsiejama visuma, patenkančia į tos direktyvos taikymo sritį, ir vykdančioji valstybė narė privalės vykdyti ETO, išskyrus atvejus, kai yra vienas ar daugiau minėtos direktyvos 24 ir 11 straipsniuose numatytų pagrįstų atsisakymo pagrindų.

46. Vadovaujantis ta pačia logika, kai viena priemone pagal išduodančiosios valstybės nacionalinę teisę siekiama dviejų skirtingų tikslų, tam, kad dėl jos būtų galima išduoti ETO, pakanka, kad vienas iš šių tikslų būtų įrodymų gavimas. Nagrinėjamu atveju panašu, kad tikslas užtikrinti kaltinamojo dalyvavimą procese, daugiausia siekiant gauti įrodymų, neatrodo vien šalutinis, bet veikiau yra nagrinėjamo ETO išdavimo priežastis. Bet kuriuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi motyvuoti ir patikrinti pagrindinį šiuo ETO siekiamą tikslą [25].

47. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį prejudicinį klausimą siūlau atsakyti taip: Direktyvos 2014/41 24 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 3 straipsniu, atsižvelgiant į jos 25 bei 26 konstatuojamąsias dalis, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį leidžiama išduoti ETO, siekiant teismo posėdžio metu per vaizdo konferenciją apklausti vykdančiojoje valstybėje laikomą suimtą kaltinamąjį, jeigu šiuo ETO siekiama gauti įrodymų, o tai, kad tokiu orderiu išduodančioji institucija taip pat siekia leisti kaltinamajam dalyvauti teismo posėdyje per vaizdo konferenciją, savaime nereiškia, kad toks orderis negali būti išduotas.

2. Dėl antrojo prejudicinio klausimo

48. Antruoju klausimu, kuris pateiktas tuo atveju, jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2014/41 10 straipsnis, siejamas su jos 24 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti ETO, kurio tikslas – surengti asmens, kaip kaltinamojo, apklausą per vaizdo konferenciją jo bylos nagrinėjimo teisme metu, motyvuodama tuo, kad tokia priemonė nebūtų leidžiama panašioje nacionalinėje byloje.

49. Šiuo klausimu pirmiausia norėčiau pažymėti, kad Direktyvos 2014/41 10 straipsnyje, kaip matyti iš jo pavadinimo, reglamentuojamas vykdančiosios institucijos pasitelkimas „alternatyvių tyrimo priemonių“, o ne nevykdymo pagrindai, kurių baigtinis sąrašas pateiktas šios direktyvos 11 straipsnyje. Taigi šia nuostata nesiekiama leisti vykdančiajai valstybei atsisakyti vykdyti ETO.

50. Pirma, reikėtų pažymėti, jog minėtos direktyvos 10 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad vykdančioji institucija, jei įmanoma, turi pasitelkti kitą nei ETO numatytą tyrimo priemonę, jei tokia priemonė nenumatyta vykdančiosios valstybės narės teisėje arba kai tos priemonės nebūtų

[25] Kaip pažymi Komisija, jei išduodančioji valstybė užpildė ETO formos H2 skirsnį, pažymėdama langelį „įtariamojo arba kaltinamojo apklausa“, tai galėtų patvirtinti aplinkybę, kad pagrindinis ETO tikslas buvo asmens apklausa, o ne paprasčiausiai jo dalyvavimas teisminiame nagrinėjime.

galima taikyti panašioje nacionalinėje byloje [26]. Vis dėlto tos pačios direktyvos 10 straipsnio 2 dalyje patikslinama, kad ši galimybė netaikoma joje išvardytoms tyrimo priemonėms, kurias visada turi būti galima taikyti pagal vykdančiosios valstybės narės teisę. Kaip viena iš tokių priemonių Direktyvos 2014/41 10 straipsnio 2 dalies c punkte numatyta „liudytojo, eksperto, nukentėjusiojo, įtariamojo ar kaltinamojo arba trečiojo asmens apklaus[a] vykdančiosios valstybės teritorijoje“. Taigi nagrinėjamu atveju Belgijos teisminės institucijos iš esmės neturėtų teisės remtis šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalimi, siekdamos taikyti kitą priemonę nei ta, kuri numatyta ETO, net jei kaltinamojo apklausa per vaizdo konferenciją nebūtų prieinama panašioje nacionalinėje byloje, nes pagal šios nuostatos 2 dalies c punktą jos 1 dalis netaikoma, be kita ko, kaltinamųjų apklausoms [27].

51. Antra, konstatuoju, kad pagal Direktyvos 2014/41 10 straipsnio 5 dalį, jei tenkinamos jo 1 dalies taikymo sąlygos ir nėra jokių kitų tyrimo priemonių, kurias įvykdžius būtų gautas toks pat rezultatas kaip įvykdžius prašomą tyrimo priemonę, vykdančioji institucija privalo informuoti išduodančiąją instituciją, kad prašomos pagalbos nebuvo įmanoma suteikti. Mano nuomone, iš šios nuostatos matyti, kad pagal 10 straipsnio 5 dalį vykdančiajai institucijai numatyta galimybė nevykdyti prašomos pagalbos, jeigu nėra jokių kitų tyrimo priemonių, kurios leistų pasiekti tą patį rezultatą kaip prašoma tyrimo priemonė, o tai, kiek tai susiję su jos poveikiu, galėtų būti prilyginta vykdančiosios institucijos atsisakymui vykdyti sprendimą.

52. Vis dėlto manęs neįtikina tai, kad nagrinėjamu atveju vykdančioji institucija galėjo remtis ta nuostata. Viena vertus, reikėtų konstatuoti, kad nesunku įsivaizduoti apklausai per vaizdo konferenciją alternatyvią priemonę, kaip antai laikiną kaltinamojo perdavimą, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/41 22 straipsnį, kad jis būtų išklausytas ar apklaustas per teismo posėdį išduodančiojoje valstybėje. Ši priemonė tikrai būtų leidusi pasiekti tokį patį rezultatą kaip ir ETO nurodyta tyrimo priemonė. Kita vertus, pažymiu, kad tos direktyvos 24 straipsnio 2 dalyje nurodyta, jog, be minėtos direktyvos 11 straipsnyje nurodytų nepripažinimo ar nevykdymo pagrindų, gali būti atsisakyta vykdyti ETO, kuriuo siekiama apklausos per vaizdo konferenciją, jeigu įtariamasis arba kaltinamasis neduoda sutikimo arba jei tokios tyrimo priemonės vykdymas konkrečiu atveju prieštarautų vykdančiosios valstybės narės pagrindiniams teisės principams. Man atrodo, kad tokia nuostata, kaip ji suformuluota, siekiama patikslinti visus nepripažinimo ar nevykdymo pagrindus, kuriais galima remtis vykdant ETO, kuriuo siekiama surengti asmens apklausą per vaizdo konferenciją.

53. Galiausiai, trečia, išsamumo sumetimais norėčiau pabrėžti, jog
Direktyvos 2014/41 10 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad vykdančioji institucija „taip pat“ gali pasitelkti kitą nei ETO nurodytą tyrimo priemonę, kai vykdančiosios institucijos pasirinkta tyrimo priemone būtų galima pasiekti tokį patį rezultatą kaip ir ETO nurodyta priemone, tačiau *mažiau pažeidžiant, be kita ko, pagrindines teises* [28]. Nors atrodo, kad nagrinėjamu atveju Belgijos

[26] Direktyvos 2014/41 10 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad galimybė taikyti priemonę turėtų reikšti atvejus, kai nurodyta tyrimo priemonė numatyta vykdančiosios valstybės teisėje, tačiau teisiškai ją galima taikyti tik tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, kai tyrimo priemonė gali būti vykdoma tik tam tikro sunkumo nusikalstamų veikų atveju, prieš asmenis, dėl kurių jau yra tam tikrų įtarimų, arba atitinkamam asmeniui sutikus.

[27] Šiuo klausimu norėčiau atkreipti dėmesį į tai, kad nors Direktyvos 2014/41 10 straipsnio 2 dalies tekste nurodyta tik „apklausa“, nepatikslinus, kad tai yra apklausa *per vaizdo konferenciją ar kitas garso ir vaizdo perdavimo priemones*, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 24 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, nes įtariamojo ar kaltinamojo apklausa per vaizdo konferenciją turi būti vykdoma vykdančiosios valstybės narės teritorijoje, būtų galima teigti, kad tai yra tik vienas iš šio asmens apklausos šioje teritorijoje būdų, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalį. Be to, atrodo, kad Teisingumo Teismas Sprendimo *Delda* 41 punkte sutapatino šiose dviejose nuostatose nurodytas tyrimo priemones. Toje pačioje direktyvoje taip pat neužsimenama apie kitas tyrimo priemones nei tos, kurios taikomos naudojant vaizdo konferenciją ar kitas garso ir vaizdo perdavimo priemones (šiuo klausimu žr. jos 24–26 konstatuojamąsias dalis ir 24 bei 25 straipsnius).

[28] Žr. Direktyvos 2014/41 10 konstatuojamąją dalį.

teisminės institucijos nenumatė galimybės taikyti kitų tyrimo priemonių, tokios galimybės negalima atmesti, be kita ko, jeigu perdavimas, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2014/41 22 straipsnį, kaip nurodyta pirma, būtų leidęs pasiekti tą patį rezultatą, ir pagal nacionalinės teisės logiką, kuri vis dėlto nėra savaime suprantama, būtų leidęs mažiau pažeisti kaltinamojo pagrindines teises.

54. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau į antrąjį prejudicinį klausimą atsakyti taip: Direktyvos 2014/41 10 straipsnis, siejamas su jos 24 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad vykdančioji teisminė institucija negali atsisakyti vykdyti ETO, kuriuo siekiama surengti asmens, kaip kaltinamojo, apklausą per vaizdo konferenciją jo bylos nagrinėjimo teisme metu, motyvuodama tuo, kad tokia priemonė nėra leidžiama panašioje nacionalinėje byloje.

3. Dėl trečiojo prejudicinio klausimo

55. Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2014/41 11 straipsnio 1 dalies f punktas, siejamas su Chartijos 47 ir 48 straipsniais, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį vykdančiajai institucijai draudžiama atsisakyti vykdyti ETO, kurio tikslas – surengti asmens, kaip kaltinamojo, apklausą per vaizdo konferenciją jo bylos nagrinėjimo teisme metu, jeigu tai vaizdo konferencijai taikomos procesinės garantijos, numatytos išduodančiosios valstybės narės teisėje, leidžia užtikrinti, kad būtų paisoma teisės į gynybą, kaip ji suprantama pagal Chartijos 48 straipsnį, ir pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, kaip ji suprantama pagal Chartijos 47 straipsnį.

56. Primintina, kad Direktyvos 2014/41 11 straipsnyje, susijusiame su ETO nepripažinimo arba nevykdymo pagrindais, nurodyti atvejai, kai gali būti atsisakyta vykdyti ETO. Iš esmės šio straipsnio tekste nurodyta, kad šie pagrindai išvardyti išsamiai [29]. Galiausiai, remiantis minėtos direktyvos 11 straipsnio 1 dalies f punktu, vykdančioje valstybėje gali būti atsisakyta pripažinti ar vykdyti ETO, kai *„esama pagrįstų priežasčių manyti*, kad ETO nurodytos tyrimo priemonės vykdymas nebūtų suderinamas su vykdančiosios valstybės narės įsipareigojimais pagal [ESS] 6 straipsnį ir su Chartija“ [30].

57. Vadinasi, nors išduodančioji institucija, išduodama ETO, turi skirti ypatingą dėmesį visiškam Chartijos 48 straipsnyje įtvirtintų teisių, visų pirma nekaltumo prezumpcijos ir teisės į gynybą, paisymui [31], vykdančioji institucija turi įvertinti, ar nagrinėjamas ETO pažeidžia ESS 6 straipsnį arba Chartijos 47 ir 48 straipsnius, remdamasi esminėmis, taigi objektyviomis ir konkrečiomis aplinkybėmis [32].

58. Šiuo klausimu man atrodo naudinga priminti, jog Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad ETO yra SESV 82 straipsnio 1 dalyje nurodyto teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose priemonė, grindžiama nuosprendžių ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principu. Šis principas, kaip teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose „kertinis akmuo“, savo ruožtu grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir nuginčijama prezumpcija,

[29] Šiuo klausimu žr. 2021 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Spetsializirana prokuratura (Srauto ir vietos nustatymo duomenys)* (C-724/19, EU:C:2021:1020, 49 punktas).

[30] Išskirta mano.

[31] Žr. Direktyvos 2014/41 12 konstatuojamąją dalį.

[32] Direktyvos 2014/41 11 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad prieš nuspręsdama visiškai ar iš dalies nepripažinti arba nevykdyti ETO remdamasi, be kita ko, šios 3 dalies f punktu, vykdančioji institucija bet kuriuo tinkamu būdu konsultuojasi su išduodančiąja institucija ir prireikus paprašo vykdančiosios institucijos nedelsiant pateikti visą būtiną informaciją.

kad ir kitos valstybės narės laikosi Sąjungos teisės, visų pirma – paiso pagrindinių teisių [33]. Pagal Direktyvos 2014/41 19 konstatuojamąją dalį laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės kūrimas Sąjungoje grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir *prezumpcija, kad kitos valstybės narės laikosi Sąjungos teisės ir visų pirma paiso pagrindinių teisių. Tačiau ta prezumpcija yra nuginčijama*. Todėl, jei esama pagrįstų priežasčių manyti, kad vykdant ETO nurodytą tyrimo priemonę būtų pažeista atitinkamo asmens pagrindinė teisė ir kad vykdančioji valstybė nesilaikytų jai tenkančių pareigų, susijusių su Chartijoje pripažintų pagrindinių teisių apsauga, turėtų būti atsisakyta vykdyti ETO.

59. Tai reiškia, kad kartelė, kurią pasiekus galimas pagrindinių teisių pažeidimas išduodančiojoje valstybėje narėje pateisintų atsisakymą vykdyti vykdančiojoje valstybėje narėje, užkelta labai aukštai [34]. Šiuo klausimu man atrodo naudinga nurodyti jurisprudenciją, kurią Teisingumo Teismas suformavo aiškindamas Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalį, kiek tai susiję su atsisakymu vykdyti EAO motyvuojant pagrindinių teisių pažeidimu [35]. Nors ir tiesiogiai netaikytinas, analizės, kurią Teisingumo Teismas yra atlikęs EAO srityje, pagrindas galėtų būti pagal analogiją pritaikytas ir atsisakymui vykdyti ETO motyvuojant pagrindinių teisių pažeidimu, nes ETO taip pat grindžiamas tarpusavio pasitikėjimo principu [36].

60. Taigi, remdamasi Teisingumo Teismo nustatytu „dviejų etapų“ nagrinėjimu, vykdančioji teisminė institucija *per pirmąjį etapą* turėtų nustatyti, ar yra *objektyvių, patikimų, tikslių ir tinkamai atnaujintų duomenų, galinčių įrodyti, kad kyla realus pavojus*, jog išduodančiojoje valstybėje narėje bus pažeista Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje garantuojama pagrindinė teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, visų pirma „dėl sisteminių ar bendrų trūkumų arba dėl trūkumų, susijusių su objektyviai identifikuojama asmenų grupe, prie kurios priskiriamas atitinkamas asmuo“. Per *antrąjį etapą* vykdančioji teisminė institucija turėtų konkrečiai ir tiksliai patikrinti, kiek per pirmąjį nagrinėjimo etapą nustatyti trūkumai gali turėti įtakos procedūroms, kurios bus taikomos asmeniui, dėl kurio išduotas EAO, ir ar, atsižvelgiant į asmeninę šio asmens padėtį, nusikalstamos veikos, dėl kurios jis yra persekiojamas, pobūdį ir faktines aplinkybes, kuriomis šis EAO išduotas, yra svarių ir pagrįstų priežasčių manyti, kad yra reali rizika, kad bus pažeista minėto asmens pagrindinė teisė į teisingą bylos nagrinėjimą [37].

[33] Žr., be kita ko, Direktyvos 2014/41 2, 6 ir 19 konstatuojamąsias dalis. Taigi pagal šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalį valstybės narės vykdo ETO remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šios direktyvos nuostatomis. Be to, pagal tos pačios direktyvos 9 straipsnio 1 dalį vykdančioji institucija pripažįsta ETO nereikalaudama jokių papildomų formalumų ir užtikrina jo vykdymą tokiu pačiu būdu ir ta pačia tvarka, kaip ir tuo atveju, jei atitinkamą tyrimo priemonę būtų nurodžiusi vykdyti vykdančiosios valstybės institucija.

[34] Pavyzdžiui, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad „jokių teisių gynimo priemonių“, leidžiančių išduodančiojoje valstybėje narėje ginčyti ETO, nebuvimas yra Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintos teisės į veiksmingą teisinę gynybą pažeidimas, dėl kurio vykdančioji valstybė narė negali vykdyti šio orderio (žr. 2021 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Gavanozov II*, C-852/19, EU:C:2021:902, 56–62 punktus).

[35] Žr., be kita ko, 2023 m. sausio 31 d. Sprendimą *Puig Gordi ir kt.* (C-158/21, toliau – Sprendimas *Puig Gordi*, EU:C:2023:57, 97, 102 ir 106 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija) ir 2024 m. liepos 29 d. Sprendimą *Breian* (C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, 38 ir 77–79 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija). Ši jurisprudencija pirmą kartą suformuota 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendime *N. S. ir kt.* (C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 81–94 punktai), susijusiame su nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, pavojumi pagal bendrą Europos prieglobsčio sistemą.

[36] Primenu, jog 2023 m. lapkričio 9 d. Sprendime *Staatsanwaltschaft Aachen* (C-819/21, EU:C:2023:841, 28–30 punktai) Teisingumo Teismas konstatavo, kad ši jurisprudencija taikytina 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatiniam sprendimui 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje (OL L 327, 2008, p. 27), iš dalies pakeistam 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24), kuris yra bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose priemonė, glaudžiai susijusi su Pagrindų sprendimu 2002/584; abu šie pamatiniai sprendimai susiję su nuosprendžių, susijusių su laisvės atėmimu, vykdymo būdais; Teisingumo Teismas priėmė tą sprendimą byloje, kurioje, atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, buvo nurodyti sisteminiai ar bendri išduodančiosios valstybės narės teismų sistemos trūkumai, be kita ko, susiję su teismų valdžios nepriklausomumu.

[37] Pagal analogiją žr. Sprendimą *Puig Gordi* (102 ir 106 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija) ir 2024 m. liepos 29 d. Sprendimą *Breian* (C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, 78 ir 79 punktai). Vis dėlto žr. 2025 m. birželio 12 d. generalinio advokato J. Richard de la Tour išvadą byloje *D.* (C-8/24, EU:C:2025:430, 37–116 punktai), kurioje teigiama, kad analizė gali skirtis atsižvelgiant į konkrečių priemonių ypatumus (šios išvados rengimo metu sprendimas dar nebuvo paskelbtas).

61. Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kad Belgijos teisminių institucijų atsisakymas vykdyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išduotą ETO būtų susijęs su „pagrįstomis priežastimis manyti“, kad yra Chartijos 47 straipsnio pažeidimo pavojus. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodo jokios aplinkybės, kuri galėtų įrodyti esant tokį pavojų, be kita ko, atsižvelgiant į išduodančiosios valstybės teisėje pripažįstamas garantijas[38]. Be to, Briugės prokuratūra nurodė tik tai, kad kaltinamojo dalyvavimas nagrinėjant jo bylą teisme per vaizdo konferenciją prieštarautų teisei į teisingą bylos nagrinėjimą, tačiau pagal vidaus teisę. Vis dėlto, mano nuomone, tikrindama ETO vykdymo suderinamumą su Sąjungos teise, vykdančioji valstybė neturėtų reikalauti atitikties jos nacionalinei teisei ir atsisakyti vykdyti šį ETO, nes tai prieštarautų tarpusavio pasitikėjimo principui[39].

62. Bet kuriuo atveju Chartijos 47 straipsnio pažeidimo pavojus dėl kaltinamojo dalyvavimo nagrinėjant bylą per vaizdo konferenciją man atrodo sunkiai įmanomas dėl toliau nurodytų priežasčių.

63. Visų pirma reikėtų konstatuoti, kad pagal Direktyvos 2014/41 24 straipsnį leidžiama prašyti apklausti vykdančiojoje valstybėje esančius įtariamuosius ar kaltinamuosius per vaizdo konferenciją tik tam tikromis sąlygomis ir reikalauti laikytis tam tikrų su apklausa susijusių taisyklių, nes siekiama būtent apsaugoti kiekvieno asmens teisę būti išklausytam, pavyzdžiui, kai tai yra įtariamasis ar kaltinamasis. Šiame 24 straipsnyje nustatytomis sąlygomis ir reikalavimais, visų pirma jo 2 dalies a punkte numatyta pareiga gauti apklaustino asmens sutikimą, siekiama užtikrinti, kad ETO vykdymas būtų suderinamas su Chartijoje įtvirtintų pagrindinių teisių apsauga. Kai kaltinamajam procese atstovauja jo įgaliotas advokatas, galima preziumuoti, kad kaltinamasis neduos sutikimo, jei baiminasi, kad nebus paisoma jo teisių.

64. Be to, nors EŽTT pripažįsta, kad kaltinamojo dalyvavimas teismo posėdžiuose per vaizdo konferenciją neprilygsta fiziniam jo dalyvavimui nagrinėjant bylą teisme, savo suformuotoje jurisprudencijoje yra konstatavęs, kad toks dalyvavimas savaime nėra nesuderinamas su teise į tai, kad byla būtų nagrinėjama nešališko teismo viešame teismo posėdyje[40], jeigu šis asmuo turi

[38] Priešingai, trečiojo prejudicinio klausimo formuluotė ir paaiškinimai, susiję su šio klausimo pagrindimu, leidžia manyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog nagrinėjamu atveju tokio pavojaus visai nėra. Tas teismas iš esmės teigia, kad Italijos teisėje nustatytas teisinis pagrindas, susijęs su kaltinamojo dalyvavimu nagrinėjant bylą per vaizdo konferenciją, atitinka ne tik Direktyvos 2014/41 24 straipsnio 5 dalies, bet ir EŽTT jurisprudencijos reikalavimus.

[39] Be to, nors vykdančiosios valstybės institucijai kyla abejonių dėl pagrindinių teisių paisymo pagal jos nacionalinę teisę, ji vis tiek gali remtis Direktyvos 2014/41 24 straipsnio 2 dalies b punkte, kuris yra ketvirtojo prejudicinio klausimo dalykas, numatytu papildomu atsisakymo pagrindu.

[40] Žr. 2018 m. spalio 2 d. EŽTT sprendimą *Bivolaru prieš Rumuniją (Nr. 2)* (CE:ECHR:2018:1002JUD006658012, 138 ir 139 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija), kuriame EŽTT aiškiai nusprendė, kad apklausa per vaizdo konferenciją yra priemonė, leidžianti užtikrinti veiksmingą įtariamojo arba kaltinamojo dalyvavimą procese. Konkrečiai kalbant, to sprendimo 139 punkte jis nurodė: „[t]oks apklausos būdas gali būti <...> *tinkama priemonė užtikrinti kad* Aukštasis teismas *tiesiogiai ir atidžiai išklausytų suinteresuotąjį asmenį*“ (išskirta mano). Toje byloje pareiškėjas skundėsi, kad nebuvo asmeniškai išklausytas, tačiau EŽTT nenustatė jokio 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio 1 dalyje numatytos teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimo, nes kompetentingas teismas ėmėsi visų priemonių, kurių buvo galima pagrįstai tikėtis iš jo pagal taikytinus teisės aktus, kad būtų užtikrintas kaltinamojo dalyvavimas nagrinėjant bylą teisme. Be to, Sprendime *Marcello Viola* (65–67 punktai) EŽTT taip pat konstatavo, kad kaltinamojo dalyvavimas nagrinėjant bylą per vaizdo konferenciją savaime neprieštarauja EŽTK, jeigu toks dalyvavimas numatytas įstatyme ir kiekvienu konkrečiu atveju užtikrinama, kad vaizdo konferencija siekiama teisėto tikslo ir kad jos taikymas bus suderinamas su EŽTK 6 straipsnyje įtvirtintos teisės į teisingą bylos nagrinėjimą užtikrinimo reikalavimais. Taip pat žr. 2007 m. lapkričio 27 d. EŽTT sprendimą *Asciutto prieš Italiją* (CE:ECHR:2007:1127JUD003579502, 64 ir 72 punktai).

galimybę sekti proceso eigą, matyti jame dalyvaujančius asmenis ir išklausyti tai, kas sakoma, taip pat būti matomas ir išklausytas kitų šalių, teisėjo ir liudytojų be techninių kliūčių [41] ir veiksmingai bei konfidencialiai bendrauti su savo advokatu [42].

65. Galiausiai Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 2 dalis leidžia procesą *in absentia*, jeigu atitinkamas asmuo buvo informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme ir jam atstovauja įgaliotas advokatas. Nagrinėjamu atveju atrodo, kad išduodančiojoje valstybėje vykstančiame procese šios sąlygos buvo įvykdytos. Jeigu su kaltinamuoju susijęs procesas *in absentia* atitinka Sąjungos teisę, sunku daryti išvadą, kad šio asmens apklausa per vaizdo konferenciją prieštarauja jo teisei į gynybą arba teisingo bylos nagrinėjimo principui.

66. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau į trečiąjį prejudicinį klausimą atsakyti taip: Direktyvos 2014/41 11 straipsnio 1 dalies f punktas, siejamas su Chartijos 47 ir 48 straipsniais, turi būti aiškinamas taip, kad vykdančioji institucija negali atsisakyti vykdyti ETO, išduoto siekiant vykdančiojoje valstybėje laikomą suimtą kaltinamąjį apklausti per vaizdo konferenciją, nebent, remiantis konkrečia ir tikslia informacija, yra rimtų priežasčių manyti, kad tokia apklausa pažeistų kaltinamojo pagrindines teises, visų pirma jo teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisę į gynybą, kaip tai suprantama pagal Chartijos 47 straipsnio 2 dalį ir 48 straipsnio 2 dalį.

4. Dėl ketvirtojo prejudicinio klausimo

67. Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2014/41 24 straipsnio 2 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad šioje nuostatoje numatyto atsisakymo pagrindo (prieštaravimas pagrindiniams vykdančiosios valstybės teisės principams) taikymas gali būti grindžiamas vykdančiojoje valstybėje narėje priimtais bendrais nurodymais, kurie yra privalomi visoms vykdančiosioms institucijoms, o gal tam reikia atlikti nagrinėjimą *in concreto*, atsižvelgiant į visas reikšmingas bylos aplinkybes, įskaitant išduodančiosios valstybės nacionalinės teisės aktų nuostatas, kuriomis užtikrinama kaltinamojo teisė į gynybą.

68. Šiuo klausimu primenu, jog Direktyvos 2014/41 24 straipsnio 2 dalies b punkte numatyta, kad, be šios direktyvos 11 straipsnyje nurodytų nepripažinimo ar nevykdymo pagrindų, gali būti atsisakyta vykdyti ETO, kurio tikslas – apklausti asmenį per vaizdo konferenciją, jeigu toks vykdymas *konkrečiu atveju* prieštarautų pagrindiniams vykdančiosios valstybės narės teisės principams.

69. Atrodo, kad iš šios nuostatos teksto, tiksliau tariant, iš jos žodžių „konkrečiu atveju“, gana akivaizdžiai matyti, jog tam, kad būtų taikomas minėtoje nuostatoje numatytas atsisakymo pagrindas, reikalaujama, kad vykdančioji institucija atliktų nagrinėjimą, per kurį būtų atsižvelgta į visas reikšmingas konkretaus atvejo aplinkybes. Taigi šis atsisakymo pagrindas turi būti grindžiamas konkrečiu nagrinėjamos situacijos vertinimu, kurį atliekant būtų atsižvelgta į visas

[41] Žr. 2016 m. vasario 16 d. EŽTT sprendimą *Yevdokimov ir kt. prieš Rusiją* (CE:ECHR:2016:0216JUD002723605, 43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[42] Žr. 2010 m. lapkričio 2 d. EŽTT sprendimą *Sakhnovski prieš Rusiją* (CE:ECHR:2010:1102JUD002127203, 98 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

aplinkybes, įskaitant išduodančiosios valstybės nacionalinės teisės aktų nuostatas, kuriomis užtikrinama kaltinamojo teisė į gynybą. Manau, tokį aiškinimą patvirtina reikalavimas siaurai aiškinti Direktyvoje 2014/41 numatytus atsisakymo vykdyti pagrindus [43].

70. Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Belgijos teisminės institucijos, atsisakydamos išduoti nagrinėjamą ETO, rėmėsi tiek Belgijos Konstitucinio Teismo jurisprudencija, tiek Belgijos generalinių prokurorų kolegijos parengtu aplinkraščiu [44]. Vis dėlto atrodo, kad tokių bendro pobūdžio argumentų nepakanka, kad būtų galima remtis Direktyvos 2014/41 24 straipsnio 2 dalies b punkte įtvirtintu atsisakymo pagrindu, pagal kurį vykdančiosios valstybės institucijos turi atlikti specialų vertinimą, kad nustatytų, ar nagrinėjamu atveju dalyvavimas teismo posėdyje per vaizdo konferenciją galėtų pažeisti bendruosius Belgijos teisės principus, juo labiau, kad pačiame Belgijos Konstitucinio Teismo sprendime aiškiai daroma nuoroda į EŽTT jurisprudenciją, pagal kurią dalyvavimas teismo posėdyje per vaizdo konferenciją nebūtinai reiškia teisės į gynybą pažeidimą, jeigu laikomasi tam tikrų sąlygų ir garantijų [45].

71. Kadangi taip yra, nepanašu, kad reikalavimas atlikti vertinimą atsižvelgiant į visas reikšmingas bylos aplinkybes savaime draustų valstybėms narėms priimti bendrus nurodymus, kuriais būtų siekiama palengvinti pagrindinių nacionalinės teisės principų įgyvendinimą. Taigi, jeigu pagal pagrindinius valstybės narės teisės principus būtų draudžiama apklausti kaltinamąjį per vaizdo konferenciją nagrinėjant jo bylą teisme, nemanau, kad tai, jog šioje valstybėje narėje egzistuoja bendri nurodymai, priimti siekiant priminti šių pagrindinių principų turinį ir patikslinti iš jų kylančias pasekmes tos valstybės narės nacionalinėms institucijoms vykdant ETO, prieštarautų Direktyvos 2014/41 24 straipsnio 2 dalies b punktui, jeigu šios institucijos taiko šiuos bendrus nurodymus, atsižvelgdamos į visas reikšmingas bylos aplinkybes, kai minėti bendri nurodymai nėra teisiškai privalomi ar kategoriški. Šiomis aplinkybėmis individualus nagrinėjimas, kurį reikia atlikti, galėtų būti patikrinimas siekiant nustatyti, ar nagrinėjamas atvejis atitinka tuose pačiuose bendruose nurodymuose numatytą atvejį.

72. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau į ketvirtąjį prejudicinį klausimą atsakyti taip: Direktyvos 2014/41 24 straipsnio 2 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad šioje nuostatoje numatyto atsisakymo pagrindo (prieštaravimas pagrindiniams vykdančiosios valstybės teisės principams) taikymas gali būti grindžiamas vykdančiojoje valstybėje narėje priimtais neprivalomais ar nekategoriškais bendrais nurodymais, su sąlyga, kad vykdančioji institucija atlieka nagrinėjimą, atsižvelgdama į visas reikšmingas bylos aplinkybes, įskaitant išduodančiosios valstybės nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis užtikrinama kaltinamojo teisė į gynybą.

5. Dėl penktojo prejudicinio klausimo

73. Penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2014/41 22 straipsnio 1 dalis, siejama su jos 3 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją valstybės narės teisminei institucijai leidžiama išduoti ETO dėl

[43] Šiuo klausimu žr. 2020 m. gruodžio 8 d. Sprendimą *Staatsanwaltschaft Wien (Suklastoti mokėjimo nurodymai)* (C-584/19, EU:C:2020:1002, 64 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Pagal analogiją taip pat žr. Sprendimą *Puig Gordi* (68 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[44] Žr. šios išvados 19 punktą.

[45] Žr. 2018 m. birželio 21 d. Sprendimo Nr. 76/2018 B.10.4.1 punktą, kuriame pateikiama nuoroda, be kita ko, į EŽTT sprendimą *Marcello Viola* (67 punktas).

vykdančiojoje valstybėje narėje suimto asmens laikino perdavimo išduodančiajai valstybei narei, kad jis, kaip kaltinamasis, būtų apklaustas per teismo posėdį, kuriame nagrinėjama jo byla, siekiant gauti įrodymų ir leisti šiam asmeniui dalyvauti nagrinėjant jo bylą teisme.

74. Primenu, kad pagal Direktyvos 2014/41 22 straipsnio 1 dalį ETO gali būti išduotas siekiant laikinai perduoti vykdančiojoje valstybėje suimtą asmenį, kad būtų įvykdyta įrodymams surinkti skirta tyrimo priemonė, pagal kurią būtinas to asmens buvimas išduodančiosios valstybės teritorijoje, su sąlyga, kad jis bus grąžintas per vykdančiosios valstybės nurodytą terminą. Taigi iš šios nuostatos teksto matyti, kad toks ETO gali būti išduotas, kai, kaip nagrinėjamu atveju, asmuo turi būti apklaustas ar išklausytas per teismo posėdį su įrodymais susijusiais tikslais, nes šia apklausa taip pat užtikrinamas teisingo bylos nagrinėjimo principo ir atitinkamo asmens teisės į gynybą paisymas.

75. Kadangi penktuoju prejudiciniu klausimu, kaip ir pirmuoju klausimu, iš esmės siekiama nustatyti, ar dėl aplinkybės, kad priemone, kurią, kaip norėtų išduodančioji institucija, turėtų įvykdyti vykdančioji valstybė narė, siekiama skirtingų tikslų, užkertamas kelias galimybei išduoti šiuo tikslu ETO, siūlyčiau remtis argumentais, kuriuos šiuo klausimu pateikiau šios išvados 34–47 punktuose.

76. Kadangi nagrinėjamu atveju laikinas perdavimas negali būti nurodytas pasitelkus EAO, išduodančioji institucija turi nuspręsti dėl tyrimo priemonės, kuri labiausiai atitiktų nagrinėjamo ETO tikslą gauti įrodymų. Taigi praktiškai ji galėtų nuspręsti pakartoti savo pirmąjį ETO, kad atitinkamas asmuo būtų apklaustas per vaizdo konferenciją pagal Direktyvos 2014/41 24 straipsnį, arba išduoti naują ETO, kuriame, kaip siūloma Eurojusto teisinėje nuomonėje, būtų prašoma laikinai perduoti HG pagal šios direktyvos 22 straipsnį, jeigu taip pat tenkinamos būtinos jo taikymo sąlygos. Vis dėlto šiuo klausimu reikėtų konstatuoti, kad, jeigu būtų įgyvendintos visos Italijos teisėje numatytos procesinės garantijos, apklausa per vaizdo konferenciją galėtų būti tokia pat veiksminga, proporcinga ir mažiau kainuojanti priemonė nei laikinas perdavimas [46].

77. Manau, kad išsamumo sumetimais būtų naudinga priminti, jog Direktyvos 2014/41 22 straipsnio 2 dalyje, susijusioje su ETO, nustatyta, kad, be jos 11 straipsnyje nurodytų nepripažinimo ar nevykdymo pagrindų, taip pat gali būti atsisakyta vykdyti ETO, jeigu i) suimtas asmuo nesutinka dėl laikino perdavimo arba ii) dėl laikino perdavimo gali pailgėti to asmens suėmimo laikotarpis. Vis dėlto reikėtų pažymėti, kad šiame 22 straipsnyje nenumatytas atsisakymo pagrindas, panašus į nurodytąjį šios direktyvos 24 straipsnio 2 dalies b punkte, kuris grindžiamas „pagrindinių vykdančiosios valstybės teisės principų“ laikymusi.

78. Nagrinėjamu atveju iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktos informacijos matyti, kad Belgijos teisminės institucijos atmetė Eurojusto teisinėje nuomonėje pateiktą siūlymą dėl laikino perdavimo, motyvuodamos vien tuo, kad kaltinamojo apklausa nagrinėjant bylą teisme nėra tyrimo priemonė [47]. Vis dėlto, kaip matyti iš pirmesnio šios išvados punkto, tokia priežastis negali būti atsisakymo vykdyti pagrindas. Beje, pažymėtina, kad šios institucijos galėjo atsisakyti laikinai perduoti asmenį remdamosi argumentais, susijusiais su pagrindinių teisių paisymu, tik jeigu išnagrinėjusios visus bylos faktus ir aplinkybes būtų

[46] Be to, nors nagrinėjamu atveju tai neturi reikšmės, nes, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, išduoti EAO nebebuvo įmanoma, reikėtų pabrėžti, kad apklausa per vaizdo konferenciją galėtų būti alternatyvi priemonė, mažiau ribojanti nei laikinas perdavimas remiantis EAO, reiškiantis asmens laisvės atėmimą.

[47] Reikėtų pažymėti, kad Belgijos vyriausybė savo pastabose nenurodė jokios kitos šiuo klausimu svarbios aplinkybės ir nusprendė nepateikti pastabų dėl penktojo prejudicinio klausimo.

pasirėmusios Direktyvos 2014/41 11 straipsnio 1 dalies f punktu ir nurodžiusios pagrįstų priežasčių, leidžiančių manyti, kad sprendimo, kuriuo reikalaujama laikinai perduoti suimtą asmenį, vykdymas yra nesuderinamas su iš ESS 6 straipsnio ir Chartijos kylančių pareigų laikymusi. Vis dėlto toks nesuderinamumas tikrai nėra akivaizdus, visų pirma dėl to, kad perdavimas aiškiai numatytas šioje direktyvoje.

79. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau į penktąjį prejudicinį klausimą atsakyti taip: Direktyvos 2014/41 22 straipsnio 1 dalis, siejama su šios direktyvos 3 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją leidžiama išduoti ETO, kurio tikslas – laikinai perduoti vykdančiojoje valstybėje narėje suimtą asmenį išduodančiajai valstybei narei, kad jis būtų apklaustas kaip kaltinamasis per nagrinėjant jo bylą surengtą teismo posėdį, jeigu šiuo ETO siekiama gauti įrodymų; tai, kad išduodančioji institucija šiuo orderiu taip pat siekia sudaryti kaltinamajam sąlygas dalyvauti nagrinėjant jo bylą teisme, savaime neatmeta tokio orderio išdavimo galimybės.

V. Išvada

80. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Tribunale ordinario di Firenze* (Florencijos bendrosios kompetencijos teismas, Italija) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/41/ES dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose 24 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 3 straipsniu, atsižvelgiant į jos 25 bei 26 konstatuojamąsias dalis,

   turi būti aiškinamas taip:

   pagal jį leidžiama išduoti Europos tyrimo orderį, siekiant teismo posėdžio metu per vaizdo konferenciją apklausti vykdančiojoje valstybėje laikomą suimtą kaltinamąjį, jeigu šiuo orderiu siekiama gauti įrodymų, o tai, kad tokiu orderiu išduodančioji institucija taip pat siekia leisti kaltinamajam dalyvauti teismo posėdyje per vaizdo konferenciją, savaime nereiškia, kad toks orderis negali būti išduotas.

2. Direktyvos 2014/41 10 straipsnis, siejamas su jos 24 straipsniu,

   turi būti aiškinamas taip:

   vykdančioji teisminė institucija negali atsisakyti vykdyti Europos tyrimo orderį, kuriuo siekiama surengti asmens, kaip kaltinamojo, apklausą per vaizdo konferenciją jo bylos nagrinėjimo teisme metu, motyvuodama tuo, kad tokia priemonė nėra leidžiama panašioje nacionalinėje byloje.

3. Direktyvos 2014/41 11 straipsnio 1 dalies f punktas, siejamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 ir 48 straipsniais,

   turi būti aiškinamas taip:

vykdančioji institucija negali atsisakyti vykdyti Europos tyrimo orderio, išduoto siekiant vykdančiojoje valstybėje laikomą suimtą kaltinamąjį apklausti per vaizdo konferenciją, nebent, remiantis konkrečia ir tikslia informacija, yra rimtų priežasčių manyti, kad tokia apklausa pažeistų kaltinamojo pagrindines teises, visų pirma jo teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisę į gynybą, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio 2 dalį ir 48 straipsnio 2 dalį.

4. Direktyvos 2014/41 24 straipsnio 2 dalies b punktas

turi būti aiškinamas taip:

šioje nuostatoje numatyto atsisakymo pagrindo (prieštaravimas pagrindiniams vykdančiosios valstybės teisės principams) taikymas gali būti grindžiamas vykdančiojoje valstybėje narėje priimtais neprivalomais ar nekategoriškais bendrais nurodymais, su sąlyga, kad vykdančioji institucija atlieka nagrinėjimą, atsižvelgdama į visas reikšmingas bylos aplinkybes, įskaitant išduodančiosios valstybės nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis užtikrinama kaltinamojo teisė į gynybą.

5. Direktyvos 2014/41 22 straipsnio 1 dalis, siejama su šios direktyvos 3 straipsniu,

turi būti aiškinama taip:

pagal ją leidžiama išduoti Europos tyrimo orderį, kurio tikslas – laikinai perduoti vykdančiojoje valstybėje narėje suimtą asmenį išduodančiajai valstybei narei, kad jis būtų apklaustas kaip kaltinamasis per nagrinėjant jo bylą surengtą teismo posėdį, jeigu šiuo orderiu siekiama gauti įrodymų; tai, kad išduodančioji institucija šiuo orderiu taip pat siekia sudaryti kaltinamajam sąlygas dalyvauti nagrinėjant jo bylą teisme, savaime neatmeta tokio orderio išdavimo galimybės.